

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Razred: IX.

Tjedan: 23. – 27. ožujka 2020.

Nadnevak: 25. ožujka 2020.

Nastavna jedinica: Povijest hrvatskoga jezika

Planirano: 1 nastavni sat

Upute za učenike:

Pažljivo čitajte zadatke i slijedite navedene upute za svaku aktivnost

---

Aktivnost 1.

Slika 1. Hrvatski narodni preporod

Slika 2. Bečki književni dogovor

Gledajući ponuđene fotografije, prisjetite se ključnih jezičnih ostvarenja iz povijesti hrvatskog jezika u 19. st.

Napravite kratke zabilješke o njima služeći se svojim starim bilješkama ili medijskim zapisima o njima. Posebno se osvrnite na hrvatski narodni preporod, Bečki književni dogovor i hrvatski književni jezik!

Aktivnost 2.

Hrvatski jezik

**U tebi sam vijek svoj proživio,
Drevni i lijepi jeziče Hrvata;
Rođen na morskome pragu tvojih vrata,
Polako sam te, uz trud, osvojio.
Povede ti me i gdje nisam bio.
Na vrhu gore i na kraju gata,**

**U kolibici, u kući od zlata
Svuda je meni glas tvoj žuborio.**

**Htio sam biti glazbalo na kome
Zvuče ko žice, mirišu ko cvijeće
Rojevi riječi u govoru tvome.**

**Pa, uzdignut nad zipkom i nad grobom,
Da u tebi dišem i da živim s tobom,
I onda, kad me više biti neće.**

Vladimir Nazor

Odgovorite na sljedeća pitanja:

1. Kojim epitetima pjesnik opisuje ljepotu jezika u prvoj strofi?
2. Jesu li ondašnja povijest i politička zbivanja utjecali na Nazorov svjetonazor i pisanje?
3. Pokušajte se prisjetiti iz povijesti u kakvom je položaju bila Hrvatska početkom 20. st.?

Odgovore na pitanja potražite u udžbeniku iz povijesti ili služeći se internetom. Provjerene podatke zabilježite u svoje bilježnice!

Aktivnost 3.

DOGAĐAJI KOJI SU OBILJEŽILI POVIJEST I TVORILI NAJVAŽNIJE DEKRETE I DOGOVORE ZA HRVATSKI JEZIK

- Početkom 20. st. Hrvatska je u sastavu Austro- Ugarske Monarhije
- Mađari svojataju Hrvatsku i hrvatski jezik
- Hrvati javno prosvjeduju i uništavaju mađarske natpise

- Nakon Prvog svjetskog rata nestankom Austro- Ugarske Monarhije, Hrvatska ulazi u Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca (kasnije Kraljevina Jugoslavija)

- Službeni jezik postaje srpsko-hrvatsko-slovenački

- U drugom svjetskom ratu stvorena je Nezavisna Država Hrvatska (NDH)
- Tada dolazi do posebne brige za hrvatski jezik
- Iz antifašističke borbe izrodila se Narodna Republika Hrvatska
- Kao dogovor nekih hrvatskih i srpskih jezikoslovaca pod političkim pritiskom 1954. godine proizlazi **NOVOSADSKI DOGOVOR** kojim se zahtjeva da se jezik zove srpskohrvatski/ hrvatskosrpski
- Velika prekretnica je uslijedila **17. ožujka 1967.** kada je objavljena **DEKLARACIJA O NAZIVU I POLOŽAJU HRVATSKOG KNJIŽEVNOG JEZIKA**
- To je zahtjev hrvatskih kulturnih ustanova 1967. da se vrati naziv hrvatski jezik i da postane ravnopravan s drugim jezicima, a sastavili su ga jezikoslovci i književnici: **Slavko Mihalić, Dalibor Brozović, Vlatko Pavletić i dr.**

- 1971. tiskan je **HRVATSKI PRAVOPIS** skupine autora (Babić – Finka – Moguš) Posluži se udžbenikom i saznaj zašto se još naziva i Londonac pa tu informaciju zapiši u bilježnicu pored ove.

- U Socijalističkoj Republici Hrvatskoj **u javnoj je upotrebi hrvatski književni jezik** – standardni oblik narodnoga jezika Hrvata i Srba u Hrvatskoj, koji se naziva hrvatskim ili srpskim jezikom. Bio je to krupan korak naprijed i prešutno prihvaćanje zahtjeva iz Deklaracije.
- **1975.** je završen i **Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika** koji je još 1880. pokrenuo **Đuro Daničić**
- **1986.** objavljen je i **Pravopisni priručnik hrvatskoga ili srpskoga jezika** autora **Vladimira Anića i Josipa Silića** (2001. tiskan je pod nazivom Pravopis hrvatskog jezika)
- **Stvaranjem slobodne demokratske Republike Hrvatske imamo hrvatski jezik i latinično pismo,** što stoji i u Ustavu Republike Hrvatske
- Zabranjeni Hrvatski pravopis iz 1971. je ponovno tiskan 1990. i postaje službenim pravopisom
- U spomen na Deklaraciju, svake se godine obilježavaju **Dani hrvatskog jezika,** u razdoblju od 13. do 17. ožujka.

Aktivnost 4.

Razmislite o krilatici!

„Strane jezike treba učiti, ali svoj materinski jezik ne treba zamjenjivati stranim.“

Razmislite čijim jezikom u svom svakodnevnom govoru zamjenjujete svoj hrvatski jezik. Poslušajte malo govor svojih ukućana, roditelja, baka i djedova, što primjećujete u njihovom govoru, čijim jezikom oni zamjenjuju hrvatski? Zapišite svoja zapažanja, a ispravnost riječi koje govorite možete provjeriti na <http://hjp.znanje.hr/>

PONOVIMO!

Zadatak 1.

U bilježnicu prepisite pitanja, a zatim se poslužite udžbenicima iz hrvatskog jezika i povijesti, internetskim sadržajima te u bilježnicu zapišite odgovore.

1. Kakav je bio položaj hrvatskog jezika u Kraljevini SHS?
2. Kakav je položaj hrvatskog jezika u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj?
3. Što je proglašeno Novosadskim dogovorom?

4. Što je Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika?

5. Koji su zahtjevi postavljeni u Deklaraciji?

6. Kada se i zbog čega obilježavaju Dani hrvatskoga jezika?

Zadatak 2.

Poveži događaje s godinama

Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga jezika	1975.
Hrvatski pravopis (londonac)	1990.
Novosadski dogovor	1986.
Pravopisni priručnik hrvatskoga ili srpskoga jezika	1971.
Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika	1954.
Hrvatski jezik postaje službeni jezik Hrvata	1967.